

FORUM MNE

FORUM MLADI I NEFORMALNA EDUKACIJA

**GODIŠNJI
IZVJEŠTAJ**

2017

www.forum-mne.com

FORUM MLADI I NEFORMALNA EDUKACIJA

FORUM MLADI I NEFORMALNA EDUKACIJA (Forum MNE, www.forum-mne.com) je aktivna u Crnoj Gori od 2002, prvo kao PRONI Institut za socijalnu edukaciju mladih, potom kao **Forum Syd**, a od 28. marta 2007. godine kao **Forum MNE**. Tada je, odlukom osnivačke skupštine **Foruma MNE** i odbora Forum Syd iz Švedske, prerastao u lokalnu organizaciju iz međunarodnog projekta. **Forum MNE** radi na polju razvoja lokalnih strategija za razvoj zajednica kroz neformalno obrazovanje i omladinski rad.

Od osnivanja, donator koji je podržavao najveći dio programa je **SIDA** – švedska agencija za međunarodni razvoj i saradnju. Od 2006. godine **Forum MNE** je ostvario saradnju sa velikim brojem međunarodnih i nacionalnih donatora kao što su **ERSTE fondacija, Evropska komisija, Fondacija braće Rokfeler, Savjet Evrope, Balkanski forum za demokratiju**, a istovremeno započeo proces umrežavanja kako na lokalnom, tako i nacionalnom i evropskom nivou.

Tokom 2017. godine, organizacija je zapošljavala pet osoba, dva pripravnika i imala mrežu od oko 250 omladinskih radnika i 100 volontera. **Forum MNE** obavlja svoje djelatnosti u prostoru u Podgorici (na adresi Bratstva i jedinstva 4). Organizacijom upravlja odbor sastavljen od pet članova. Skupštinu organizacije čine predstavnici mladih ljudi/grupa mladih s kojima **Forum MNE** radi, partnerskih organizacija civilnog društva i državnih institucija.

Organizacija ima razvijena pravila i procedure o upravljanju ljudskim resursima, zaštiti djece, osiguranju kvaliteta omladinskog rada u zajednici, razvoju mreže volontera, organizovanju obrazovnih razmjena mladih i volontera i organizovanju omladinskih kampova. Neke od procedura kao što je politika o zaštiti djece i mladih je revidirana tokom 2017. godine. **Forum MNE** ima jasne finansijske procedure i razvoj programa zasniva na participativno razvijenim dugoročnim strateškim planovima.

Vizija Foruma MNE je:

Pravedno i miroljubivo društvo čijem razvoju doprinose aktivni mladi građani.

Misija Foruma MNE je:

Forum MNE je organizacija koja ostvaruje svoju viziju pružajući podršku razvoju mladih ljudi u svjesne, odgovorne i aktivne pojedince i građane sposobne da prepoznaju, traže i ostvaruju svoja prava i doprinose razvoju miroljubivog i pravednog društva.

Mi razvijamo i sprovodimo programe i projekte koji promovišu: **neformalno obrazovanje, omladinski rad u zajednici, omladinski aktivizam, vrijednosti EU i demokratiju, dječja i ljudskih prava i omladinsku politiku**. Trudimo se da svi naši programi doprinose održivom razvoju, a da naše poslovanje bude društveno odgovorno.

Forum MNE sprovodi sve programe u skladu sa svoja 3 strateška pravca:

- Zagovaranje i lobiranje za bolji položaj mladih;
- Priznavanje i prepoznavanje neformalnog obrazovanja;
- Jačanje međunarodne saradnje.

I to kroz sljedeće programe:

Omladinski rad (omladinski klubovi, omladinski radnik, omladinski aktivista, volonterizam, programi omladinskog rada)

Javne politike (strategije za mlade, zakon o mladima, zapošljavanje mladih, obrazovni program i obuke za nastavnike).

Održivi razvoj/socijalno preduzetništvo (društvena i građanska odgovornost)

Sadržaj

04 | Uvodna riječ

05 | Programi Foruma MNE

| Javne politike

| Omladinski rad

| Održivi razvoj/socijalno preduzetništvo

17 | Ostale aktivnosti

19 | Finansijski pregled i pregled donatora – 2017. godina

20 | Tim Foruma MNE

1. UVODNA RIJEČ

**Elvira
Hadžibegović
Bubanja**

Izvršna direktorka

elvira.hb@forum-mne.com

Dragi mladi ljudi, partneri, donatori, građani i građanke,
Pred vama se nalazi godišnji izvještaj Foruma MNE za 2017. godinu, našu petnaestu godinu postojanja i rada.

Mogu reći da je godina za nama donijela niz pomaka u polju omladinske politike. Pristupilo se revidiranju postojećeg Zakona o mladima, nacionalna strategija za mlade, odnosno akcioni plan za istu je krenuo sa implementacijom, otvaraju se omladinski klubovi pri opštinskim strukturama, pruža se podrška izradi lokalnih planova za mlade. Regionalna kancelarija za saradnju mladih (RYCO) je startovala sa radom i primila punu podršku Foruma MNE u promociji pomirenja, povjerenja, saradnje i dijaloga mladih na prostoru Zapadnog Balkana.

Posebno bih istakla da je ovo godina priznavanja zanimanja *Omladinski aktivista* od strane Nacionalnog savjeta za obrazovanje. Upisali smo našu prvu generaciju omladinskih aktivista/aktivistkinja.

Pored već postojećih programa i projekata usmjerenih na direktan rad s mladima, nastavljamo sa radom u polju prevencije nasilnog ekstremizma, sa fokusom na mlade ljude.

Novitet je koncept servisnog učenja, koji pilotiramo u Podgorici, za koji se nadamo da će umnogome doprinijeti razvoju naših zajednica, kao i socijalnom i profesionalnom razvoju mladih ljudi.

Veliku zahvalnost, kao i svake godine, dugujemo mladim ljudima koji su nam ukazali povjerenje i čast da budemo dio njihovog razvojnog puta. Hvala vam!

Željela bih takođe da istaknem da je Forum MNE organizacija otvorenog tipa, pa ste tako više nego dobrodošli da nas posjetite, pišete i podijelite sa nama svoju viziju našeg društva koje u potpunosti odgovara na potrebe mladih ljudi i pruža im neophodnu podršku na njihovom putu ličnog i socijalnog rasta i razvoja.

Zaključila bih da smo još uvijek daleko od zadovoljavanja minimuma potreba naših mladih ljudi u Crnoj Gori, smatram da se krećemo u pravom smjeru ali i da možemo mnogo više i bolje.

Srdačno,
Elvira

2. PROGRAMI FORUMA MNE

• 2.1. PROGRAM JAVNE POLITIKE

Cilj programa javne politike je da doprinese razvoju omladinske politike i utiče da obrazovna politika ponudi djeci i mladima vještine koje će im koristiti u svakodnevnom životu i pomoći da postanu konkurentni na tržištu rada. I tokom 2017. godine, Forum MNE je aktivno radio na razvoju projekata u sklopu programa javne politike, a u skladu sa vizijom svoje organizacije tj. razvijao i implementirao prvenstveno projekte koji se odnose na mlade i obrazovanje. Ubrzo nakon donošenja zakona o mladima koji je usvojen 28.06.2016. javila se potreba za izmjenama zakona pa je krajem 2017. nakon otvorenog poziva za člana radne grupe za izmjenu zakona odabrana direktorica Foruma MNE, Elvira Hadžibegović Bubanja. Tokom ove godine održan je jedan sastanak, dok će se u narednom periodu, tokom 2018. godine nastaviti aktivnosti i sastanci radne grupe za izmjenu zakona. Forum MNE će u skladu sa svojim mogućnostima nastaviti da daje svoje predloge s ciljem unapređenja zakona.

U okviru programa javne politike, Forum MNE radi u nekoliko polja: strategije za mlade, zakon o mladima, obrazovni program, monitoring javnih politika i obuke za nastavnike.

• 2.2. PROGRAM OMLADINSKI RAD

Forum MNE smatra da omladinski rad obuhvata aktivnosti i programe zasnovane na metodama i principima neformalnog obrazovanja sa ciljem da potpomogne razvoj mladih ljudi u svjesne, odgovorne i aktivne članove zajednice radeći na stvaranju uslova za ostvarivanje njihovih punih potencijala.

Takođe, omladinski rad koji **Forum MNE** sprovodi u Crnoj Gori zasnovan je na istraživanjima potreba mladih realizovanih u saradnji sa ostalim organizacijama, institucijama i službama koje mogu pomoći u identifikaciji potreba i problema mladih, kao i u iznalaženju mogućih rješenja.

Ovaj program se sprovodi kroz sljedeća polja i projekte: otvaranje i podrška otvaranju **omladinskih klubova, prepoznavanje profesije omladinski radnik/ca, zanimanje omladinski aktivista, volonterizam, obrazovne razmjene za mlade i od 2015. godine prevencija nasilnog ekstremizma kod mladih ljudi.**

2.2.1 Omladinski klubovi

Prostor kancelarije za mlade Budva

Kako u predhodnom periodu, tako i u 2017. godini, Forum MNE je nastavio da pruža podršku mladima prilikom osnivanja omladinskih klubova, intenzivno radeći kako sa predstavnicima lokalne samouprave, tako i sa mladima u dijelu izgradnje kapaciteta za vođenje kluba.

Forum MNE je u partnerstvu sa Kancelarijom za prevenciju bolesti zavisnosti i mlade Sekretarijata za društvene djelatnosti opštine Budva i Ministarstva sporta Crne Gore zvanično otvorio prostor Kancelarije za mlade u Budvi, 27. septembra. Na otvaranju su govorili predsjednik opštine Budva, Dragan Krapović, ministar sporta, Nikola Janović

i programska menadžerka Foruma MNE, Tamara Čirgić. Nakon uvodnog obraćanja mladi su predstavili istraživanje o problemima sa kojima se suočavaju mladi Budve, a zatim je uslijedio kulturno-zabavni program.

Otvaranje prostora Kancelarije za mlade u Budvi sprovedeno je u sklopu projekta koji je finansijski podržan od strane Ministarstva sporta Crne Gore, a Forum MNE je, u skladu sa svojom vizijom, pružio podršku mladima iz Budve u dijelu izgradnje kapaciteta, organizujući dvije obuke za članove odbora koji će nastaviti sa koordinisanjem rada prostora Kancelarije za mlade.

2.2.2 Omladinski aktivisti / aktivistkinje

Forum MNE je već duži niz godina vidi potrebu za obrazovanjem za omladinske aktiviste koji mogu profesionalno da obavljaju posao u sklopu servisa za mlade na lokalnim nivoima.

U saradnji sa Centrom za stručno obrazovanje (Ministarstvo prosvjete), Forum MNE već neko vrijeme radi na procesu priznavanja ovoga zanimanja. Ova inicijativa je bitna kako bi se doprinijelo profesionalizaciji omladinskog rada, ali i kako bi se pružila prilika mladim ljudima koji nemaju univerzitetsko obrazovanje da se na odgovoran i profesionalan način bave omladinskim radom u zajednici. Nakon dugogodišnje inicijative Foruma MNE, Nacionalni savjet za obrazovanje je na sjednici održanoj 13. marta 2017. godine donio odluku o donošenju programa obrazovanja odraslih za sticanje stručne kvalifikacije Omladinski aktivista/omladinska aktivistkinja i ispitni katalog za istu stručnu kvalifikaciju.

Nakon priznavanja omladinskog aktiviste Forum MNE je uz podršku Ministarstva sporta pokrenuo projekat *pod nazivom Profesionalizacija servisa za mlade – obuke za omladinske aktiviste*, za prijem i obuku 15 učesnika u sklopu prvog licenciranog programa obrazovanja za omladinske aktiviste/aktivistkinje. U sklopu projekta, a tokom 2017. godine održane su tri obuke:

1.

Osnove omladinskog rada u zajednici i omladinske politike (01-03. oktobar)

Cilj ove jedinice kvalifikacije jeste osposobljavanje za razumijevanje pojmova i stručne terminologije, strateških dokumenata, zakona i akcionih planova u omladinskom radu i omladinskoj politici, kao i osposobljavanje za organizaciju poslova i vođenje radne dokumentacije iz domena rada omladinskog aktiviste.

2.

Omladinski aktivizam (22-24. oktobar)

Na ovoj obuci cilj je bio osposobljavanje za istraživanje potreba mladih ljudi u lokalnoj zajednici i kreiranje programa kao odgovora na prepoznate potrebe. To uključuje osposobljavanje za istraživanje potreba mladih ljudi u lokalnoj zajednici i kreiranje programa kao odgovora na prepoznate potrebe i obuka za organizovanje različitih omladinskih aktivnosti: omladinskih razmjena, omladinskih kampova, omladinskih festivala, događaja, kampanja, edukativno zabavnih programa, programa informisanja mladih (info tačke, info centri).

3.

Izrada projektnih prijedloga u omladinskom radu (12-14. novembar)

Tokom treće obuke cilj je bio da se polaznici osposobe za kreiranje i upravljanje manjim projektima u polju omladinskog rada u zajednici.

Nakon obuka sljedeći korak je sprovođenje prakse koja će uključivati 10 radionica sa mladima uz pratnju mentora. Praksa će biti sprovedena tokom 2018. godine.

Akreditovanjem ovog programa će, vjerujemo, umnogome ojačati omladinske servise na lokalnom nivou, a nadamo se da će doći vrijeme kad će se omladinski aktivisti zapošljavati od strane lokalnih samouprava.

2.2.3. Prevencija radikalizma mladih na sjeveru Crne Gore kroz omladinski rad

U sklopu projekta Uloga mladih u prevenciji nasilnog radikalizma i ekstremizma na sjeveru Crne Gore koji je počeo sa realizacijom u 2016. godini, nastavio se i u 2017. godini. U ovom periodu izvještavanja održana je druga obuka za 30 mladih ljudi uzrasta 15-18 godina iz Rožaja, Plava, Gusinja i Berana .

Cilj obuke je bio da se kreira prostor u kojem se razgovaralo o vrijednostima mladih ljudi u današnjem društvu koje se mijenja i načinima na koje se mladi ljudi suočavaju sa izazovima razvoja društva sa posebnim akcentom na ulogu mladih kada je u pitanju nasilni radikalizam i ekstremizam. Teme koje su obrađivane metodom neformalnog obrazovanja bile su: promocija i izgradnja mira i tolerancije, otvorenost, aktivizam u zajednici, radikalizam i ekstremizam, kreativno razrješavanje konflikata, uloga mladih u prevenciji - u radu sa vršnjacima. Produkt ove, a i obuke koja je realizovana u 2016. godini, su akcije u zajednici koje su sprovedli učesnici obuka. Ove akcije su bile namijenjene prvenstveno vršnjacima kako bi prenijeli osnovne zaključke i planove, ali i kako bi o ovom izazovu počelo da se razgovara otvorenije. Ukupno je realizovano 13 akcija, a neke od njih su:

- Facebook stranica Mi mladi bez mržnje (<https://www.facebook.com/MladiBezMrznje/?ref=ts&fref=ts>) kao servis informisanja o svojim događajima i aktivnostima.
- Brošura Stop nasilnom ekstremizmu koju su učesnici podijelili u svojim lokalnim zajednicama tokom 13 sprovednih aktivnosti.
- Aktivnost "Slobodno vrijeme bez mržnje" sprovedena je u školskom Omladinskom centru u Plavu. Na ovom događaju mladi su ukazali na značaj preventivnog djelovanja na izazove nasilnog ekstremizma i radikalizma pred 50 učenika.
- Radionica na kojoj su učesnici upoznati sa temom radikalizma i ekstremizma, a govorili su o međusobnoj komunikaciji i razvili diskusiji na temu različitosti i mješovitih brakova.
- Dokumentarni film koji je sadržao upečatljive poruke koje ukazuju na važnost suzbijanja nasilnog radikalizma i ekstremizma.
- Fudbalska utakmica, a timovi su bili sastavljeni od učesnika različitog vjerskog i nacionalnog opredjeljenja.
- Murali na sportskoj sali JU Srednje mješovite škole „Bećo Bašić“
- Predstavu pod nazivom *De može jedna, može i druga*.
- Radio emisija Uloga mladih u prevenciji nasilnog ekstremizma i radikalizma. Emisiju su pripremali i montirali polaznici obuka u Brezni, a jedan od gostiju bio je glavni imam Medžlisa Islamske zajednice u Rožajama Rejhan ef. Hot. Radio emisija je dostupna na linku: <http://mladirozaja.me/2017/04/17/radio-emisija-ulogamladih-u-prevenciji-nasilnog-ekstremizma-i-radikalizma/>.
- Manifestacija pod nazivom Spektar „Bogatstvo je u različitosti“ u sali Doma za kulturu u Rožajama za 500 prisutnih. Tokom organizacije ovog događaja uspjeli su da uključe druge organizacije, pa su tokom pripreme i realizacije ovog događaja uzeli učešće članovi Kulturno umjetničkog društva „Vrelo Ibar“ iz Rožaja i članovi Izviđačkog kluba „Ibar“ iz Rožaja koji su priredili izložbu grafita.
- Info pult pod nazivom Pričajmo na kojoj su organizatori uz piće razgovarali sa prolaznicima, a prezentacija samog projekta predstavljena je u Kancelariji za mlade opštine Berane. Nakon ovih aktivnosti, Kancelarija za mlade opštine Berane počela je sama da realizuje aktivnosti na ovu temu.

Projekat je završen događajem u Centru za kulturu u Beranama na kome su predstavljene neke od aktivnosti koje su mladi sprovedili u svojim zajednicama, ali i neke nove koje su u međuvremenu osmislili.

Poruka koju su mladi poslali sa završnog događaja je: „Čuvajmo naša srca, čovjek je stvoren da voli, a različitosti ne smiju biti prepreka ljudskoj ljubavi“.

Forum MNE je uradio brošuru o projektu, u kojoj se nalaze i neke od preporuka koje su proizašle iz realizacije projekta. Brošuru možete preuzeti [ovdje](#).

2.2.4. Otpornost mladih na radikalna i ekstremna ponašanja-istraživanje

Forum MNE i agencija DeFacto su, uz podršku Direktorata za mlade (Ministarstvo sporta) sproveli istraživanje pod nazivom Otpornost mladih na radikalna i ekstremna ponašanja. Istraživanje je sprovedeno u periodu od oktobra 2016, a publikovano je u januaru 2017. godine. Istraživanje je dio projekta Prevencija radikalizma mladih na sjeveru Crne Gore kroz omladinski rad, koji sprovodi Forum MNE uz podršku Američke ambasade.

Ovo istraživanje obuhvatalo je nekoliko tema, a interesovalo nas je:

- Koji su to glavni agensi socijalizacije mladih u Crnoj Gori?
- Koliko su mladi tolerantni prema raznim oblicima različitosti
- Da li i u kojim situacijama su mladi permisivni prema nasilju?
- Koliko su mladi religiozni i kakav odnos imaju prema drugim religijama?

Metodologija istraživanja je obuhvatila dvije kvalitativne tehnike, koje su naročito pogodne za prikupljanje vrijednosnih stavova pojedinaca ili grupa od kojih želimo nešto da saznamo.

Kvalitativne metode su uključile:

- 14 fokus grupa sa srednjoškolcima, pri čemu je cilj ove metode bio da podstakne otvoreni razgovor među učesnicima u formi polu-strukturiranih grupnih intervjuja;
- 17 dubinskih, polu-strukturiranih intervjuja sa predstavnicima institucija, vjerskih organizacija i organizacija civilnog sektora sa ciljem da razumijemo kako odabrani javni subjekti razmišljaju o mladim i na koji način ocjenjuju njihov uticaj na ponašanje i formiranje vrijednosti te vršnjačke grupe.

Istraživanje je sprovedeno u sedam crnogorskih gradova (Plavu, Rožajama, Beranama, Ulcinju, Herceg Novom, Nikšiću i Podgorici), koji su zbog svojih socio-demografskih karakteristika ocijenjeni naročito interesantnim za prirodu istraživanja. Kako bi dobili pouzdaniji nalaz i utvrdili da li postoje razlike u stavovima mlađih i starijih srednjoškolaca, u svakom od pomenutih gradova su održane po dvije fokus grupe.

Glavne nalaze istraživanja možete preuzeti [ovdje](#).

2.2.5. MNE stoji uz RYCO

Vlade zapadno-balkanske šestorke, uključujući i Vladu Crne Gore su 4. jula 2016 godine, zvanično potpisale Sporazum o osnivanju Regionalne kancelarije za saradnju mladih (RYCO) na Zapadnom Balkanu. U cilju podrške ovog procesa u Crnoj Gori, Forum MNE i Misija OEBS-a u Crnoj Gori, lokalna RYCO kancelarija, Direktorat za mlade Ministarstva sporta i Ministarstvo finansija sproveli su projekat sa ciljem informisanja i razvijanja kapaciteta i kompetencija lidera i praktičara za vođenje omladinskih interkulturalnih razmjena, koji su mogući korisnici RYCO programa. Projektom su bili obuhvaćeni mladi ljudi iz različitih djelova Crne Gore, predstavnici omladinskih struktura, institucija, međunarodnih organizacija, civilnog sektora i predstavnici lokalnih Kancelarija za mlade. Glavne aktivnosti uključile su informativnu kampanju o RYCO i Berlinskom procesu, program izgradnje kapaciteta, te događaje sa ciljem podsticanja saradnje među različitim akterima na lokalnom i nacionalnom nivou.

U sklopu projekta održano je 10 info sesija i to u Nikšiću, Pljevljima, Rožajama, Beranama, Plavu, Budvi, Podgorici, Herceg Novom, Ulcinju i na Cetinju. Cilj info sesija bio je da pruži pregled informacija o osnivanju Regionalne kancelarije za saradnju mladih, polja u kojima djeluje, sa fokusom na prvi poziv za projekte pod nazivom "Better region stands with you(th)" otvorenim za organizacije civilnog društva i srednje škole na Zapadnom Balkanu. Info sesije su okupile 164 predstavnika iz civilnog sektora i škola.

Nakon info sesija održana je trodnevna radionica o razvijanju i vođenju programa interkulturalnih razmjena. Radionica je okupila predstavnike 25 organizacija i škola iz različitih crnogorskih gradova koji su imali priliku da steknu znanja vezana za kreiranje sadržaja interkulturalnih programa, ali i politikama i procedurama zaštite djece tj. mladih prilikom organizovanja istih. Radionica je održana u periodu od 11-13. decembra 2017. godine.

U sklopu projekta održan je i okrugli sto koji je okupio predstavnike međunarodne zajednice, nacionalnih vlasti i civilnog sektora i imao je za cilj predstavljanje važnosti agende mladih u okviru Berlinskog procesa, te dosadašnjih rezultata u procesu osnivanja RYCO, kao i značaj i ulogu povezivanja mladih u regionu. Okrugli sto je održan 18.12.2017. godine, u Podgorici. Projekat se nastavlja i naredne godine kada će biti organizovana dva okrugla stola, dvodnevni forum, a biće izrađen i priručnik za vođenje interkulturalnih obrazovnih razmjena.

2.2.6. Uloga nastavnika u prevenciji i borbi protiv govora mržnje na internetu-obuke za nastavnike

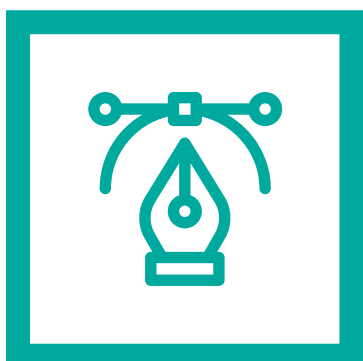
Forum MNE je, u partnerstvu sa Volonterskim klubom Gimnazije „Slobodan Škerović“, a uz podršku Evropske omladinske fondacije realizovao projekat “Uloga nastavnika u prevenciji i borbi protiv govora mržnje na internetu”. Projekat je sproveden u okviru nacionalne kampanje protiv govora mržnje. Projekat je obuhvatao dvodnevne obuke za nastavnike u šest srednjih stručnih škola (po dvije u svakoj od regija).

Obuke su održane u sljedećim školama: JU Srednja stručna škola “Ivan Uskoković” u Podgorici (4-5. mart), JU Srednja Ekonomsko-ugostiteljska škola u Nikšiću (24-25. mart), JU Srednja mješovita škola “Ivan Goran Kovačić” u Herceg Novom (8-9. april), JU Srednja stručna škola “Vukadin Vukadinović” u Beranama (11-12. april), JU Srednja mješovita škola “Bećo Bašić” u Plavu (7-8. maj) i JU Srednja stručna škola u Rožajama (14-15. maj). Obuku je prošlo ukupno 120 nastavnika nakon čega su dobili akreditovane sertifikate od Centra za stručno obrazovanje.

Tokom obuke nastavnici su, kroz niz interesantnih i kreativnih aktivnosti, učili o tome kako da:

- Prepoznaju govor mržnje na internetu u radu s učenicima;
- Odgovore na govor mržnje na internetu;
- Budu podrška učenicima koji su žrtve govora mržnje;
- Identifikuju i rade sa učenicima koji su kreatori sadržaja koji promovišu govor mržnje na internetu;
- Kroz praktičan rad s učenicima rade na unapređenju svijesti o ovom problemu i kako da otvoreno o njemu razgovaraju na nivou škole;
- Koriste dostupne edukativne materijale za rad u ovom polju.

Nakon obuka, nastavnici su sa učenicima u okviru škole realizovali aktivnosti u vezi sa temom suzbijanja i prevencije govora mržnje na internetu. Aktivnosti kao što su debate, radionice i performansi obuhvatile su prosječno 150 učenika po školi, što čini ukupan broj od 950 učenika koji su se ovim putem informisali o ovoj temi.

2.2.7. Podijeljena prošlost zajednička budućnost

Forum MNE je i u ovoj godini nastavio sa realizacijom projekta *Podijeljena prošlost zajednička budućnost*, koji se sprovodi u sedam zemalja Zapadnog Balkana i Turske, kao i u Sloveniji, Hrvatskoj i Austriji na period od četiri godine.

Tokom 2017. godine, Forum MNE je kreirao kampanju s ciljem da ovu tematiku regionalnog pomirenja približi prvenstveno mladim ljudima, a onda i široj zajednici. Forum MNE je objavio dvije priče priznatih aktivista civilnog društva u oblasti tranzicione pravde i pomirenja. Autor priče Pomirenje: teret koji ostavljamo mladim generacijama, koju možete pročitati *ovdje*, napisao je Milan Radović, dok druga priča nosi naziv Ženski sud - feministički pristup pravdi, autorke Ervine Dabidžinović možete pročitati *ovdje*. Forum MNE je pokrenuo i online kampanju u periodu od 01. maja do sredine juna. U sklopu online kampanje urađen je video pod nazivom „Mladi u Crnoj Gori se pitaju“. Video koji je izazvao veliku pažnju javnosti je bio samo potvrda ranijem istraživanju koje smo radili, a u sklopu istoimenog projekta, koje je pokazalo koliko su mladi spremni da etiketiraju i sude kada su u pitanju teme koje se odnose na ratne zločine i koliko je nizak nivo znanja kada je u pitanju tema razumijevanja prošlosti i tranzicione pravde. Video je dostupan na zvaničnom *youtube kanalu* Foruma MNE, kao i na zvaničnoj Facebook stranici. Za mjesec dana video je pregledan 19 441 puta. Osim videa, Forum MNE je kreirao pamflete koji su promovisali projekat, a sadržali su pozitivne poruke čiji je cilj bio da se podigne svijest o temi, da se promoviše dijalog, interkulturalnost i prihvatanje.

Video „Mladi u Crnoj Gori se pitaju“ je takođe promovisan u četiri opštine i to u Beranama, Rožajama, Plavu i u Podgorici.

U 2017. godini je publikovano i istraživanje koje je sprovedeno u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Srbiji, Kosovu, Makedoniji, Albaniji i Turskoj. Predmet istraživanja obuhvatio je stavove i mišljenja građana, predstavnika javnog, privatnog i civilnog sektora o izgradnji mira i procesu pomirenja te ulozi civilnog sektora u tim procesima u navedenim zemljama. Cilj istraživanja bio je da utvrdi mišljenja i stavove predstavnika četiri sektora o izgradnji mira i procesu pomirenja u sedam zemalja. Istraživanje se bavi i odnosom ispitanika prema procesu pomirenja u regionu, a posebno ulogom civilnog društva u tom procesu. Istraživanje možete preuzeti *ovdje*.

2.2.8. Servisno učenje

Realizacija projekta "Servisno učenje" počela je u drugoj polovini 2017. godine. Cilj projekta je da doprinese uvođenju koncepta servisnog učenja u obrazovni sistem Crne Gore. Servisno učenje je način učenja koji doprinosi boljem usvajanju znanja iz oblasti uključenih u nastavni plan, ali istovremeno pomaže razvoju lokalne zajednice. Kroz servisno učenje mladi ljudi imaju priliku da na konkretan način primijene znanje stečeno kroz formalno obrazovanje i da razvijajući sopstvene ideje, doprinesu jačanju svojih kapaciteta. Partneri na ovom projektu su Ministarstvo sporta Vlade Crne Gore, Fakultet političkih nauka Univerziteta Crne Gore i Fakultet vizuelnih umjetnosti Univerziteta Mediteran.

U toku 2017. realizovana je pripremna faza ovog projekta, uključujući kreiranje akcionog plana, odabir mentora sa fakulteta i uspostavljanje kanala komunikacije. U novembru je raspisan javni poziv za učešće na projektu namijenjen studentima dva fakulteta, kao i podgoričkim srednjoškolcima. Nakon evaluacije pristiglih prijava, projektni tim je odabrao po 15 studenata sa dva fakulteta, kao i 25 srednjoškolaca za učešće na projektu.

U decembru je održana prva serija obuka. Prva obuka je održana 15-17. decembra i okupila je 15 studenata Fakulteta političkih nauka, Univerziteta Crne Gore i 15 studenata Fakulteta vizuelnih umjetnosti Univerziteta Mediteran. Druga obuka održana je 22-24. decembra i okupila je 17 podgoričkih srednjoškolaca.

Na ovim obukama, studenti i srednjoškolci su imali priliku da se upoznaju sa osnovama servisnog učenja. Stekli su znanja o tome kako ovaj koncept

može biti primijenjen u njihovoj oblasti obrazovanja, a da istovremeno doprinese rješavanju određenog društvenog problema. Na ovaj način, učesnici su usvojili znanja o tome kako već kao učenici i studenti mogu na vrlo praktičan način biti društveno aktivni i pomoći razvoju svoje zajednice. Poseban dio obuka odnosio se na metode istraživanja, budući da je jedna od osnovnih ideja projekta da mladi kreiraju svoje aktivnosti zasnovane na konkretnim podacima i potrebama identifikovanim kroz prethodno sprovedeno istraživanje. Tokom obuka, učesnici su identifikovali deset zajednica sa deset specifičnih potreba na čijem će istraživanju raditi u sljedećem periodu. Učesnici projekta odabrali su da se bave temama aktivizma mladih, ženskih prava, saobraćaja, prevencijom narkomanije, integracijom azilanata, kulturnim potrebama mladih, itd.

Do kraja godine studenti su nastavili sa realizacijom svojih istraživanja, a u 2018. nastaviće se realizacija projekta kroz organizovanje obuka o pisanju projekata, realizaciju konkretnih projekata servisnog učenja i izradu priručnika o servisnom učenju.

2.2.9. Interkulturalna obrazovna razmjena

Forum MNE je realizovao interkulturalnu obrazovnu razmjenu u saradnji sa Pestalozzi Dječjom Fondacijom. Na razmjeni je učestvovalo 40 srednjoškolaca iz JU Gimnazije „Slobodan Škerović“, a razmjena je realizovana u periodu od 02.11- 16.11.2017. godine u Dječjem selu u Trogenu.

Pestalozzi Dječija fondacija radi u cijelom svijetu i trenutno je aktivna u 4 regije: centralna Amerika, jugoistočna Azija, istočna Afrika i jugoistočna Evropa. Konkretno u ovom programu Interkulturalnih razmjena svake godine učestvuje preko 1000 djece, mladih i odraslih koji su im pratnja. Ova vrstu razmjene je prvi put sprovedena u Crnoj Gori, a osim učesnika iz Crne Gore u selu su boravila i djeca iz Makedonije.

Kako se radilo o obrazovnoj razmjeni, djeca su tokom dvije nedelje imali priliku da kroz zanimljive aktivnosti saznaju više o interkulturalnoj edukaciji, dječjim pravima, nenasilnoj komunikaciji, kao i antidiskriminaciji, građanskoj hrabrosti, identitetu i sličnim temama koje su ih osnažile da postanu aktivni članovi našeg društva. Osim toga, svoje slobodno vrijeme su iskoristili za druženje sa učesnicima iz Makedonije, predstavljajući našu kulturu i upoznavajući njihovu, ali i za ekskurzije, pa su tako posjetili Ciri, Sankt Galen, Luzern i Šafhauzen.

Imajući u vidu značaj znanja i iskustva koja su stekli, mladi su sproveli niz aktivnosti po povratku.

2.3. PROGRAM ODRŽIVI RAZVOJ/SOCIJALNO PREDUZETNIŠTVO

Održivi razvoj, kao ideja razvoja koji zadovoljava sadašnje potrebe, ali koji uzima u obzir i potrebe budućih generacija, jedan je od ključnih principa kojim se rukovodi organizacija Forum MNE. Doprinos konceptu održivog razvoja i društvene odgovornosti, Forum MNE promovira kroz brojne akcije koje zagovaraju učešće građana na volonterskoj osnovi i doprinos zajednici kroz različite segmente društvenog angažmana. Forum MNE radi na razvoju svijesti pojedinaca i kolektiva o posljedicama odluka i ponašanja na društveno i prirodno okruženje.

Organizacija ima sopstvene regulatorne mehanizme koji su u skladu sa nacionalnim i međunarodnim propisima kada je riječ o pitanjima radnih prava, ljudskih prava, zdravlja i bezbjednosti, te zaštiti životne sredine, borbe protiv devijantnih društvenih pojava, kao i o dobrovoljnim inicijativama kojima se podržavaju projekti lokalne i šire društvene zajednice. Organizacija vjeruje da se kvalitetne socijalne, ali i politike koje se tiču ostalih segmenata društva, mogu dobiti samo ako u njihovom kreiranju učestvuje cjelokupna zajednica. Svi građani treba da budu upoznati s pravom da, u skladu sa svojim mogućnostima, daju doprinos u izgradnji socijalno odgovorne ali i ekonomski održive države.

Forum MNE je jedna od organizacija članica mreže Društveno odgovornih preduzeća u Crnoj Gori (DOP) u sklopu koje od 2013. godine učestvuje aktivno u kreiranju/sprovođenju strategije održivog razvoja kroz aktivnosti mreže. Jedna od kontinuiranih aktivnosti je prikupljanje i reciklaža kancelarijskog i novinskog papira. Organizacija aktivno učestvuje u realizaciji Milenijumskih razvojnih ciljeva, u prvi plan stavljajući učešće mladih ljudi i stvaranje uslova za iskazivanje njihovih punih potencijala, te realizaciju seta mjera i aktivnosti usmjerenih na smanjenje nezaposlenosti mladih.

3. OSTALE AKTIVNOSTI

Forum MNE je organizacija koja ulaže u edukaciju i to ne samo mladih ljudi i praktičara u obrazovanju i komplementarnim profesijama već i svog kadra koji će kasnije svoje znanje i vještine prenijeti na što kvalitetniji način. Samim tim tokom 2017. godine Forum MNE je realizovao i/ili bio učesnik/partner u nizu drugih aktivnosti kao što su:

• **3.1. Podrška relizaciji aktivnosti KulturKontakta u Crnoj Gori**

Forum MNE je i tokom 2017. godine nastavio saradnju i pružao tehničku podršku prilikom realizacije obuka za predstavnike srednjih stručnih škola, a u sklopu programa koji je realizovao KulturKontakt iz Austrije. U pitanju su dva projekta i to Poboljšanje saradnje između škole i privrede unutar kojeg je razvijen Priručnik za organizatore praktične nastave, drugi projekat je „Podrška inkluziji u stručnom obrazovanju” gdje su predstavnici škola imali priliku da saznaju više o Izrada individualnog razvojnog obrazovnog plana (IROP) I Izradi individualnog tranzicionog plana (ITP).

• **3.2. Studentska razmjena**

Forum MNE je kao i proteklih godina ugostio 2 studentkinje sa Jönköping Univerziteta iz Švedske. One su boravile u Podgorici u periodu od 15.10-18.12.2017. godine tokom kojeg su sprovodile radionice neformalnog tipa na teme: ljudska prava, kultura, identitet, i tome sl. Između ostalog njihov cilj boravka bio je razmjena iskustava sa vršnjacima kroz radionice i tematska okupljanja, a dale su svoj doprinos i pomagale mladima pri izradi domaćih zadataka i unaprijeđenju engleskog jezika.

• **3.3. Učešće na obuci za kreiranje edukativnih društvenih igara**

Članica tima Jelena Fušić je učestovala na obuci za kreiranje edukativnih društvenih igara u periodu od 24.02-05.03. 2017. i 12.08-21.08. 2017. koje se mogu koristiti u radu sa mladima kroz radionice i treninge.

- **3.4. Inovacije u civilnom društvu i drugim lokalnim akterima u cilju prevencije nasilnog ekstremizma i izgradnje socijalne kohezije i otpornosti**

Direktorica Forum MNE, Elvira Hadžibegović Bubanja je govorila na svjetskom događaju pod nazivom Inovacije u civilnom društvu i drugim lokalnim akterima u cilju prevencije nasilnog ekstremizma i izgradnje socijalne kohezije i otpornosti i podijelila je naša iskustva iz ove oblasti. Događaje je održan u septembru 2017. godine, u Njujorku.

- **3.5. Connecting youth moving forward**

Programska menadžerka Forum MNE, Tamara Čirgić je učestvovala na omladinskom forumu pod nazivom "Connecting youth moving forward".

- **3.6. Trening za trenere- Servisno učenje, 2-6 Septembar 2017, Sarajevo, Bosna i Hercegovina**

Glavni cilj ovog treninga je bio upoznavanje sa konceptom servisnog učenja, koji predstavlja novi koncept u obrazovnom sistemu, kao i obučavanje profesora i predstavnika civilnog sektora o načinima njegovog predstavljanja a sve sa ciljem uključivanja u obrazovne sisteme zemalja Zapadnog Balkana. Na ovom treningu učešće je uzela koordinatorica Forum MNE, Jelena Fušić.

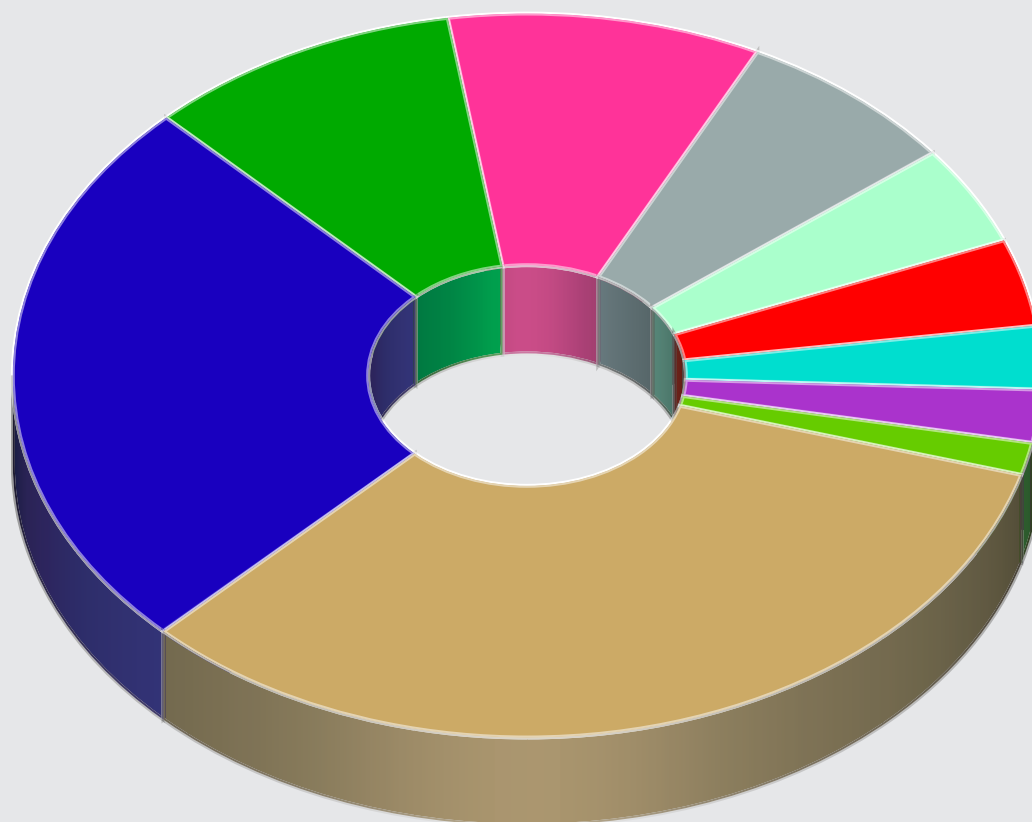
- **3.7. Education trumps Hate: toolbox for human rights educators, 22-28. avgust 2017 godine, Dablin, Irska**

Glavni ciljevi ovog treninga na kojem je učestvovala koordinatorica Forum MNE, Jelena Fustic su bili: Definisanje koncept obrazovanja o ljudskim pravima u nacionalnom i internacionalnom kontekstu omladinskog rada, upoznavanje i praktična primjena priručnika Bookmraks, Compass i We Can, Dijeljenje primjera dobre prakse iz oblasti obrazovanja ljudskih prava u okviru sektora omladinskog rada zemalja učesnica i razvijanje buduće saradnje među učesnicima iz susjednih zemalja.

- **3.8. Konferencija „Omladinski rad u borbi protiv nasilnog ekstremizma“, 27-30. Novembar, Malta**

Glavni cilj ove konferencije je bio odrediti i prikazati ulogu omladinskog rada u prevenciji radikalizacije koje vodi ka nasilju. Imali smo priliku da prikazemo naše, ali i saznamo više o primjerima dobre prakse iz zemalja regiona.

4. FINANSIJSKI PREGLED I PREGLED DONATORA – 2017. GODINA

■ Fondacija braće Rockefeller	53232.00
■ Balkan Trust for Democracy	21007.00
■ KulturKontakt	20892.00
■ Ministarstvo Finansija CG	15000.00
■ Evropska Komisija	9403.66
■ European Youth Foundation	8244.00
■ European Training Foundation	5983.00
■ Ministarstvo sporta CG Kancelarija za mlade	5000.00
■ OSCE	3063.00
■ Ostale donacije	70080.00

Ukupno: 211904.66

Forum MNE
ORGANOGRAM